

אורי צבי גרינבערג  
פארנאכטעננארט



ווארשע, 1921.

# כל כתביו

כרך כא

יצירות בידיש חלק שני

געזאַמלטע ווערק צווייטער באַנד

זהב בין-ערבים

פֿאַרנאַכטונגאַלד



מוסד ביאליק · ירושלים

כרך כא במהדורת כל כתבי אורי צבי גרינברג יוצא לאור בסיוע  
קרן א"י לרנר לקידום והחדרת היידיש ותרבותה בישראל  
קרן ראובן ואדית הכט



Uri Zvi Grinberg  
Collected Works  
Twenty First Volume

Yiddish Works Part Two

תרגום מיידיש: שלמה צוקר

עורך המהדורה: דן מירון  
מערכת: דן מירון, ישראל ייבין ז"ל, עליזה גרינברג-טור-מלכא, בת שבע ברק  
מרכזות המערכת: מיקי פקלמן, עטרה קליגמן  
הגהת יידיש: אלי פורמן, צילה גודרוב-ויצמן  
ניקוד והגהת עברית: יצחק רפפורט  
מלאכת הספר: צבי נרקיס ז"ל  
הרישום על גבי הכריכה על פי רישום של אורי צבי גרינברג  
בפתח הספר: שער המהדורה הראשונה של פֶאַרנאַכטנאַלד, 1921

©

מסת"ב 978-965-536-332-6

זכויות היוצרים בידי עזבון המחבר

כל זכויות ההדפסה, הפרסום, ההוצאה לאור וההפצה

שמורות למוסד ביאליק • ירושלים תשפ"א

סודר ע"י רונית גלעד

נדפס בדפוס מאורולך, ירושלים

Copyright held by author's estate

Printing, publication, publishing and distribution rights –

By the Bialik Institute, Jerusalem 2021

Printed in Israel

פֶּאָרְנֶאָכְטֶנְגְאָלְד

זֶהַב בֵּין־עֶרְבִים

הַתְּוֹדָעוֹת

אַהֲבָה

דְּרָכֵי תֵבֶל: מִנְת

נְדוּדִים

מִתְבּוֹדְדִים

מְשׁוֹרְרִים

בְּשַׁעֲוֹת שֶׁל קִדְשָׁה

זֶהַב בֵּין־עֶרְבִים

בְּאַקְעֶנוֹנְג

לִיבִשְׂאָפֶט

וועלטוועג: טױט

וואַנדערונג

מִתְבּוֹדְדִים

דִּיכְטֶער

אִין הַיִּלִּיקְסְטֶע שַׁעֲהֵן

פֶּאָרְנֶאָכְטֶנְגְאָלְד

פֶּאָרְנֵאֲכַטְנֵגְאָלְד

זֶהַב בֵּין־עֵרֵבִיִּים

# באַקענונג

## איך ווייס נישט ווי ס'קומט

איך ווייס נישט ווי ס'קומט: כ'בין געבוירן אַ מענטש, ווי אַיעדער, מיט פֿלייש און מיט בלוט, נאָר אין האַרץ איז פֿאַראַנען אַזוינס, וואָס איז גלייך צו אַ האַרץ און עס ציטערט און שפּילט.

10

איך ווייס נישט ווי ס'קומט: כ'זע וואָס אַנדערע זעען. יענעם פֿאַרביקן שפּיל פֿון פֿאַרטאָג און פֿאַרנאַכט און נאָר איינער בין איך, וואָס שטעל אָפּ מיך און גאָף און גיי אויף אין געזאַנג.

און כ'ווייס נישט ווי ס'קומט: אין לבניקע נעכט בין איך פֿול מיט געוויין און נשמה־געבעט און כ'האַב נישט קיין שוים פֿאַר מיין גלייַקן קאָפּ נאָר אַ קאַלט ווייסע וואַנט. — —

# הַתְּוֹדָעוֹת

## לאֲאֲדַע מֶה גָרַם

לאֲאֲדַע מֶה גָרַם: הֵן נוֹלַדְתִּי אָדָם,  
כִּלְכֵּל אִישׁ לִי בְּשׂוֹר וְלִי דָם, אֵךְ בְּלֵב  
לִי דָבָר שֶׁלִּנְבֵּל דוֹמָה  
וְכִמּוֹהוּ מְרִטֵט וּמְנַגֵּן.

לאֲאֲדַע מֶה גָרַם: לִי נִרְאָה כִּלְכֵּל אִישׁ  
זֶה מִשְׁחַק הַגְּוֹנִים שֶׁל שְׁחָרִית וְעַרְבִית  
אֵךְ אֶחָד אֲנֹכִי הַעוֹמֵד וּבוֹהָה  
וְעוֹלָה וְזוֹרֵחַ בְּשִׁיר.

לאֲאֲדַע מֶה גָרַם: בְּלִילוֹת לְבָנָה  
מִתְמַלֵּא אָנִי בְּכִי וּתְפִלַּת נְשָׁמָה  
וְאִין חֵיק לְהַנִּיחַ רֵאשֵׁי הַלּוֹהֵט  
אֶלֶּא כְּתֵל לְבָן וְצוּגָן. —

# תוכן

## התודעות

לאֲרַאדַע מַה גֵּרַם 11

יֵשׁ הָאוֹסְפִים 13

תַּפְלָה 15

וְכִי מֵהוּ שְׁחַפְצָתִי 17

נוֹלָדָה נִשְׁמָתִי בְּמַזְל שֶׁל מַלְכוּת... 19

הַתּוֹדָעוּת 21

וְאִם אֵינִי אֶלֶּא 25

שְׁמֵא גּוֹפִי 25

שֶׁבַח שִׁירֵי 27

מִקְבֵּל כָּל יְסוּר בְּאַהֲבָה 29

כֶּךָ מִן־הַסֵּתֶם 31

בְּכָל יֵשׁ קְסָמִים 31

נֶאֱחַז בְּסִבָּד... 33

בֵּין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ 35

לְאִמָּא 37

שִׁירָה שֶׁל עֶרֶב 39

## אַהֲבָה

זֹאת הָאֶרֶץ... 45

לֹא מִטְרָד... 47

אֲשֶׁר־תִּי... 47

צִעִיר עוֹדְנִי 49

הִנֵּה אֶת תְּבוּאֵי 51

בֵּת יִשְׂרָאֵל

א 'עֵינַיִם לֶךְ שְׁחָרוֹת, שְׁעַר שְׁחָר' 53

ב 'וְאֵנִי שֶׁנִּחַתִּי בְּלִילוֹת טְלוֹמֶטֶר שֶׁל מְגִדִים' 53

ג 'כֹּאֲלֵה הֵיוּ הַלִּילוֹת שֶׁל דְּלִמְטִיה' 57

ד 'יוֹצֵאת אֶת מִבְּקֵתְךָ' 59

ה 'עוֹד דִּי גִעְגּוּעִים לְלִילוֹת, בְּלִילוֹת לְבָנִים' 59

ו 'וּלְעֵתִים אֵנִי חוֹלֵם חִלּוֹם מְתוֹק בְּהַקִּיץ' 61

ז 'גְּזִזְטֶרָה מֵעַל לְרֹאשׁ. אוֹר בֵּיתִי חֲמִים' 61

הַאֲנוּמָה

א 'בֵּין שְׂדֵיךָ לֹא מְשׁוֹרֵר יְלִין, אֲשֶׁר' 63

ב 'אֵיכָה תוֹכְלִי לְצַחֵק וְאֶת רְאִיתִי' 63

ג 'אִמְרֵי לִי, הָאֲמַת מִגִּיד לְבִי' 65

ד 'עַל דִּי־אֵנִים הֶרְכִּים וּמְרַבֵּדִים' 65

ה 'אֲבָרְךָ, קְדוּשָׁה, שְׁקֵטָה, טוֹבַת עֵינַיִם' 67

חֵק יֵשׁ כְּזֶה... 69

אֶת לֶיֶד הַפְּסִנְתָּר

א 'מְזַגְגִית חִלּוֹן בֵּין וִילוֹנוֹת רַכִּים נוֹפֵל' 71

ב 'בְּשַׁעוֹת הַנְּדִירוֹת שֶׁל וְרֹדוֹת בֵּין־עֲרֵבִים' 71

ג 'נְגִנִי לִי, נְגִנִי אֶת הוּא־לֵס... כְּלַכֶּךָ טוֹב' 71

ד 'עֲשׂוּיָה לְאַהֵב וְאֶפְשֶׁר תֵּאֱהַבֵנִי' 73

ה 'וְהֵייתִי יְשׁוּבָה, כְּדֶרְכְּךָ סְמוּכָה' 73

ו 'לִילָה. לְצַד הַמְּסֻלָּה הַעֲצִים' 75

ז 'אֶת רֹאשְׁךָ אֶת מְטָה אֶל־גּוֹפִי שֶׁל פְּסִנְתָּר' 75

ח 'יְשׁוּב מֵאֲחוּרֵי בְּתִי קָרַת שְׁקִיעָה' 77

ט 'הִזוּ רַק יְדֶךָ הַבְּתוּלִית הַלְּבָנָה' 77

י 'הַיּוֹם בְּמֵרוֹם שׁוֹחֲקִים נִפְלְאִי־מִזְלוֹת־אֱלֹהִים' 77

יא 'דַּעֲתִי אֶת תְּכֻלַּת עֵינֶךָ בְּצַחֲוִקָה' 79

יב 'לֹא לִי אֶת תְּהֵי... לֹא אֲחֻשְׁב, לֹא אֲחֻשְׁב' 79

יג 'לְעֵתִים רְחוּקוֹת אֶת שְׂרוּיָה לְבִדְךָ' 79

יד 'אִמְרָתְךָ, כִּי אֲהַבָּה וְכִי אֲשֶׁר נִכְרִים לְךָ' 81

טו 'וּתְכֻלַּת הַיְתָה וְעֲצָבוֹת... וּמְזִרְיַח' 81

טז 'יְמוֹת הַחֲמָה וְקִצִּיר בְּשִׁדוֹת' 81

דַּעֲתִי... 83

נַעֲרַת הַפֶּקֶר

א 'לִנְכַח צְנִיעוּת גְּזוּלָה שְׁלֶךְ אֵנִי נָצַב' 85

ב 'סִפְרֵי נַעֲרָתִי, לְצַעֲר־לֵב' 85

ג 'אִם רַבְּבָה יְבוּזוֹ לְטֶהֱרֶךָ' 87

ד 'לֹא לִי בְּקִשְׁתִּי נִכְסִים' 87

JNC

א 'אֲהַבְתִּי לְךָ, עֲנִי שְׁשִׁירֵי לוֹ הַצְּבָתִי גִלְעָד' 89

ב 'לֹא לִי אֶת – וְדִי לִי בְּכֶךָ שְׁהֵייתִי שְׁלִי בְּיָמַי' 89

ג 'בְּשִׁלְהַבּוֹת אֲהַבְתִּי־נַעֲוָרִים שְׁקוּעוֹת־תְּשׁוּקָה' 91

אֶפִּילוֹג 93

כֶּךָ אֵנִי נְמוֹג... 95

'אַרְבַּע רוּחוֹת עוֹלָם בְּהַפְּקָרוֹת עוֹמְדוֹת סְבִיב' 97

'הוֹלֵךְ אֲנִכִּי, מֵהֶלְכִי הֶרְחוֹק וְהִזֵּר, כַּחֲמָה' 97

'כְּשַׁעָה לְפָנַי כֵּן הַיְתָה שְׁמֵשׁ שׁוֹקַעַת' 99

אֲמַת... 101

בָּאָה שַׁעַת מְנַחָה... 101



## נדודים

- הכח הדוחף את הימים' 149  
 התבוננות 149  
 אוסיף ללכת...  
 א 'אוסיף ללכת עד אין קץ באהבתך' 151  
 ב 'ואולי נגזר עלי כי אף אסבל?' 151  
 'אלף ואראה איך הקיץ שוקע' 153  
 'עודני סובב ומוודד הדרכים' 153  
 'איני יודע איך צריכני לכנות' 155  
 'עוד נצח פרושים רקיעים ושמשות מעל ראשך' 157  
 'מעל ראשי זוהרת שמש עם מתכת זה' 157  
 'השמש תהא שוקעת, שוב אדע:' 159  
 'היה אשר יהיה רב דרך מרחקים ממני' 159  
 'ויפעמים אני צף ממעמק חיים' 161  
 'ומאחר שהנלבב מכל, אשרי' 161  
 'בכל מקום דרך איך קצה לה תוביל' 161  
 'אל תבכו עינים, גשם יש בענני רקיע' 163  
 'לא תונת עולמות שבמעמקי' 163  
 'כל שנקרא: היה ועודנו חי ברעיונינו' 165  
 'ולעתים קרובות רוחי שוקעת... 167  
 'גורל אכזרי את לי שמש מעל!' 169  
 'ישן הלב, דחוק הצדה אלצללים' 169  
 'לך יש מעון, שם בוערת עששית' 171  
 'כאלו מעולם לב לא היה לי' 171  
 'צפונה פני מועדות... 173  
 'אל הלילה 175  
 'אבלות 177  
 'לפנות שלג 179

## מתבודדים

- מתבודדים שרים... 181  
 הו, לפה העולם... 183  
 'אחד אחד מתים אנו... 185  
 הודעות 187  
 'לאחר לילה... 189  
 מהומה... 191

## בזרועות אחר

- א 'גדול אינסופי הוא אוקינוס שלנו' 103  
 ב 'לבך הוא היכל החתום בריזים' 103  
 ג 'מחדרים אחרים אשר אין שם' 105  
 ד 'ובאהבתי היתה זאת שעת האשר' 105  
 ה 'הציפו דמעות את עיניך הנוגות' 107  
 ו 'זמן רב הצטללו מן הסתם דמעותיך' 107  
 ז 'ברכת מפי אל, לך האב בשמים חלק' 109  
 ח 'ראשים לנו – מעינות של דמעות' 109  
 ט 'לעולם אין מדי מאחר. גרתימך אהבה' 109  
 י 'לעולם אין מדי מאחר... ואף על פי כן' 111  
 יא 'טאטאי ערבתי לב מאבק שכסה' 111  
 יב 'טבלתי בים רגשות' 113  
 יג 'ממרתחת מהומות וימים שתוקים' 113  
 'ספינתי תעגון אל סופם של חיי' 117  
 'עשרים וחמש שנות נוע ונדד' 117

## דרכי תבל: מות

- בכל דרכי... 119  
 דרכי עולם: המות 121  
 בכל מקום... 123  
 הלל לך... 123  
 מות 125  
 ואני זוכר... 125  
 'לא התפללתי לאל' 127  
 מאחר 129  
 'מתה הנערה – מלפת השיר' 133  
 'אוהב אני לשכב ער' 135  
 ליל חשיש 137  
 'ובלילות אני רואה אותה עתים בחלומי' 139  
 'אל הצייר 141  
 האחרון 143  
 התזכור הדמעה השקטה? 145  
 'הנהרות יבשו בלהט להבות' 147

## זהב בין־ערבים

- 235 'על מפתן עולמי מטל זהב בין־ערבים'  
 237 'שובי נפשי מדרך נדודיך'  
 237 'פניני דמעה אני מלקט יחדו'

### לאלהים

- 239 א 'אתה כחינצח ראשון שרחף ומלך לבדו'  
 239 ב 'אתה קורא הדורות מראש ואתם אתה'  
 241 ג 'יכי מה הדבר הראשון שעליו מחשבתי'  
 241 ד 'עמך, הו בוראי, עולמי הוא גבורה'  
 243 ה 'דומה פי לבות בני־אדם, ששמך לא ידעו'  
 243 ו 'אלהים, כלנו עיפים, יגעי'  
 245 ז 'ובעמק ישותי אני יודע, הוא ישנו'

## נספחים

### אהבתי

- 251 א 'אהבתי לזהות פה, ולי שם אהובה'  
 251 ב 'כרי דשאים זרים, פרחי נכר!'  
 251 ג '...יש לילות פוקדני אלהחלומות'  
 253 ו 'ה, הננו כלנו עיפים ויגעים'  
 255 'בכל מקום נדח יש כנור משמר'  
 255 'אני הולך ופוחת יום־יום ומתמלא יום־יום'

- 256 שינויי נוסח של המשורר לפארנאכטנגאלד  
 בשולי הכרך 259  
 מפתח השירים לפי שורה ראשונה 261

מהלך בין־ערבים כזה... 193

בוכים הפתלים... 195

'ורד אנכי מן ההר הלוהט' 197

## משוררים

### משוררים

- 199 א 'קטנים אנו, רעי, ילדי אנוש הננו'  
 199 ב 'אותו אבדורנצח, רעי, שלך ושל'  
 203 'עם להק של יונים שקטות אלי מרחק'  
 203 'דוחה ספקותי ולחבקני מניח'  
 205 'ודמעה כי תציף את עיני נוצצה'  
 207 'הריני אותו בהק חרישי אשר בוקע ערפלים'  
 התבוננות 209  
 יום־יום אני פוחת... 211  
 חלק אלוה ממעל... 213  
 ירשה 215  
 הרחק מאדם  
 א 'זרעתי פרחים את ערבותיכם' 217  
 ב 'אל תקרא לי, רעי, לשוקי האדם' 217  
 'ואפל אנכי לעתים ושחוח אני עוד יותר' 221  
 ביצר ארן מגדע... 223

## בשעות של קדשה

- 225 'בשעות הערב יום אביבי וורדי'  
 א 'שעות עמקות הן, שעות של קדשה' 225  
 ב 'יארע לפרקים לאחר שאון הימים' 227  
 ג 'אך יש בשעות נדירות ופליאות לי:' 227  
 ד 'ונדיר נעשה כל אשר מסביב לי' 229  
 ה 'יש עוד שעות נדירות אחרות — —' 229  
 ו 'אשרי כסנונית יפקדני, ושח' 231  
 ז — — 'לא שמחה שאין עצב עמה החיים' 231  
 ח 'רובץ הרקיע קרוב לפנים, אל הקרחונים' 231  
 ט 'כוכב יחידי עולה במרחק' 233